

בין המצרים (4)

שכינה משם לעולם (תנחומה שמות), כדי שיהיה לנס על מה לחול ויהיה מוכן וראוי לבוא.
רב רובין וצ"ל בספר "טללי אורות איכה" בשם שואל ומשיב

בזמן החורבן חזרו הכרובים למצבם הטבעי

בגמרא (ב"ב צט.) מובאת מחלוקת כיצד היו הכרובים עומדים, האם פניהם איש אל אחיו, או פניהם לבית, כלומר כל אחד פונה לכיוון אחר. שואלת הגמרא: ולמאן דאמר פניהם איש אל אחיו, הא כתיב: **"ופניהם לבית"**, ומתרצת: לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום. ובאיזה מצב היו הכרובים בשעת החורבן? אמר ריש לקיש, בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה. (יומא נד.) וקשה, כלום יש לך רגע שבו עם ישראל רחוק מהקב"ה יותר מאשר ברגע החורבן? מדוע אם כן היו הכרובים מחוברים? זה הזמן שלכאורה היו צריכים להיות נפרדים לגמרי? תירוץ אחד שמעתי, שברגע שהתרחש החורבן מיד נוצרה קרבה בינינו להקב"ה, כמו שנאמר בפסוק בתהלים (עט. א-ב): **"מזמור לאסף אלוקים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קודשך שמו את ירושלים לעיים, נתנו את נבלת עבדיך מאכל השמים בשר חסידך לחיותו ארץ"**. הרי שנקראו ישראל בעת חרבן **"עבדיך"** ו"חסידך". כיצד? התשובה, היא: ברגע שקיבלו את עונשם, הפכו להיות בחזרה עבדי ה' וחסידיו. לכן גם הכרובים היו מעורים שוב זה בזה.

אולם שמעתי תירוץ נוסף בשם רבי דוד מן זצ"ל: כשבצלאל יצק את הכרובים בפעם הראשונה, האם פניהם היו איש אל אחיו או פניהם לבית? בפשטות הוא יצק אותם פניהם איש אל אחיו, ובשעה שעם ישראל לא התנהג בסדר, קרה נס והכרובים סובבו את פניהם לכיוון הבית. זה היה נס, ממילא ביום שהקב"ה החליט להחריב את בית המקדש והתבטלו הניסים, חזרו הכרובים למצבם הטבעי, שהוא: פניהם איש אל אחיו, כפי שיצקו אותם בתחילה.

כאילו חרב בימיו

הגאון מוילנא אומר (ליקוט סוף ספרא דצניעותא) כי החורבן היה? במיתה לכלל ישראל, ומעת החורבן נשארנו גוף בלי נשמה, ואחר כך נרקב הבשר והעצמות נתפזרו. במשך הדורות נרקבו גם העצמות, ולא נשאר מאתנו אלא תרודת רקב ונעשה עפר. אך למרות דברים נוראים אלו, המתארים את דלות מצבנו, רבים מאתנו חיים את חיינו מבלי לחוש בפנימיות הלב את האבלות ואת חסרונו של בית המקדש. מהי סיבתו של חסרון הרגשה

קושי הרגשת החורבן בדורנו

יש להתבונן מהי סיבת איבוד ההרגשה בתשעה באב. מדוע בדורות הקודמים ידעו יהודים לבכות וכיום יבש המעיין? יסוד הדברים הוא השינוי השייכות שבין כלל ישראל להקב"ה. כל יהודי שומר תורה ומצוות יודע שיש הבדל בין ישראל לאומות העולם. גוי המאמין באלוקים, רואה את העבודה לבורא כתשלום חוב של הכרת הטוב. היחס של גוי לאלוקים הוא מתוך מרחק, הוא בשמים ואני בארץ, הוא כ"כ גדול ואני קטן, לכן חובתי לעשות כלפיו מעשים שונים. אצל עם ישראל יסוד העבודה והאמונה כלפי השי"ת הוא, שהקב"ה נמצא אתו. השראת השכינה היא בשמים ובארץ, ממזרח שמש עד מבואו. השייכות והקשר בין כנסת ישראל ובין הקב"ה, נמשלים לאהבת איש לאשתו. בשעה שהיו ישראל עולין לרגל, מגלגלין להם הפרוכת ומראין להם את הכרובים שהיו מעורים זה בזה, ואומרים להן: ראו חיבתכם לפני המקום. מתוך כל סוגי השייכות והאהבה הקיימים בעולם, אהבת אב לבנו, אח לאחיו ולאחותו, נבחרה דוקא סוג האהבה שבין איש לאשתו, מפני שהשייכות והחיבה אינם תלויים במצב או במעשה. הנישואין הם חיבור בכל מהלך החיים של בני הזוג.

כלל ישראל אינם קשורים להקב"ה רק בשעת התפילה או בעשיית מצוה. החיים עם השי"ת הם בכל מצב ורגע. בפתיחת העיניים בבוקר מעוררת אמירה מודה אני לפניך, ההרגשה שהוא חי לפני ה', ויהודי נרדם עם קבלת עול מלכות שמים, יהודים של פעם הרגישו שיש ה' בקרבם, סוג חיים של דביקות ושל קדושה. חורבן בית המקדש הוא איבוד השייכות להשי"ת, כפי שדרשו חז"ל על הפסוק **"וימות אלימלך איש נעמי"**, אין מת אלא לאשתו (סהנדרין כב.). אין זה חסרון בלבד של הבעל, אלא מהפכה בכל מציאות החיים. האשה הופכת להיות אלמנה, עם כל המשמעות של המושג. כך **"איכה יושבה בדד היתה כאלמנה"**. כל יהודי בישראל צריך להרגיש שינוי בכל מציאות חיו, החורבן של הקדוש והמקדש הוא שינוי בכל מהלך החיים. הבכי והקינות צריכים להיות על צורת החיים שנשתנה, על החיים עצמם שנתבטלו. **רב פינקוס וצ"ל בספרו "גלות ונחמה"**

חשב ה' להשחית חומת בתי ציון (ב. ח)

חז"ל אמרו, כי הכותל המערבי לא ייחרב לעולם. וכל כך למה? אלא משום שהמקדש השלישי ייבנה על פי נס (עיין רש"י ותוס' סוכה מא). וידוע שאין הברכה שורה על דבר ריק, לכן נותר עדיין הכותל המערבי, שלא זזה

הלכה: ההתנהגות בימי בין המצרים

כתב השו"ע (ס' תקנא ס"א): משנכנס אב ממעטין בשמחה וכו' ובפסקי תשובות (אות א) כתב: ויזהר אדם מאוד ביחוד בימים אלו למעט בשיחה בכל מה דאפשר שלא יבוא למלאות פיו שחוק, ויסגף עצמו בכל מה שיכול ואל יקל בעידונו באכילה ושתיה שלא יסיח דעתו מהאבלות, וכן כל כיוצא בזה במיעוט ענייני שמחה ועידונים. וכבר כתב המ"ב (סוף הסימן) בשם כתבי האר"י ז"ל שיתאבל בימים אלו אחר חצות היום ויבכה כמו חצי שעה ויקונן על חורבן בית המקדש, ויש הנוהגים לומר אז תיקון חצות. *פסקי תשובות חלק ו'*

פתגם: למה נתנו לאדם שתי עיניים? כדי שבעין אחת יראה את מעלותיו של חברו, ובעין השנייה יראה את חסרונות עצמו. *רבי מאיר מפארמישלן*

חקירה: בידו: הטעם שמועיל הוא מדין מיגו שהיה יכול לעשות את המעשה בעצמו, או משום בעלים, שנחשב כבעלים של הדבר (שב שמעתא ו-א: בממונות, מיגו, באיסורים בעלים) *ספר "קובץ יסודות וחקירות"*

סיפור: תשעה קבין ומחצה

גדול מגדולי ישראל היה אומר: מימרא שגורה היא מפי הבריות: נשים יש להם תשעה קבים של שיחה (גמרא קידושין). אולם, טעות היא בידם, שכן למעשה יש להן לנשים תשעה קבין ומחצה, כי הרי אמרו חז"ל: עשרה קבין שיחה ירדו לעולם, תשעה נטלו נשים ואחד כל העולם כולו. ואם אותו קב נתחלק שוה בשוה בין כל העולם, הרי גם הנשים קיבלו חלקם בקב זה, נמצא שיש להן תשעה קבים משלהן ומחצית משל העולם כולו. *ספר "חזר וחלק" חלק ג' (דף קיח)*

מזל טוב ליום הולדת של בני צוריאל בן מלכה נ"י

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי. לידה קלה לרינה בת זהרה אנריא. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה

זה? רבי חיים מוולוז'ין הקשה: הלא גזרה על המת שישתכח מן הלב, וכל שכן שישתכחו עצים ואבנים שנחרבו, כיצד שייך, אפוא, לתבוע מאיתנו להתאבל על חורבן ירושלים ובית המקדש? ותירץ, שעצם העובדה שאצל החשובים יש הרגשת אבלות וצער על החורבן, מהווה ראיה שאכן בית המקדש קיים. ואמנם, בית המקדש עומד בשמים כשהוא מוכן לרדת לעולם התחתון, ואילו רק היינו ראויים לכך היה יורד, ומאחר שהוא חי וקיים, יש מקום לתבוע מאיתנו אבלות וצער עליו. זהו שאומר הירושלמי (יומא א): "כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו". יש לומר שהסיבה לכך שאין אנו מרגישים צער על העדרו של בית המקדש, שאין בנו הרגש רוחני להבין מהי משמעותו של בית המקדש, ושאינן אנו יודעים מה רב ההפסד של חסרוננו בכל רגע ורגע, היא בשל החסרון שקיים בנפשנו. כה רחוקים אנו, עד שאיננו קולטים את עצמותו של המרחק. *ספר "ומתוך האור בין המצרים"*

פְּלַע ה' וְלֹא חָמַל אֶת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב (איכה ב.ב)
מדוע מכונה בית המקדש בתואר "נְאוֹת יַעֲקֹב"? אמרו חז"ל, כי לעתיד, לא ירצו ישראל לקבל תנחומים מיעקב אבינו, כיון שקרא לבית המקדש "בית", כנאמר: "אין זה כי אם בית אלוקים" (בראשית כח. יז) ביאור הדברים הוא, כי יעקב קרא למקדש "בית אלוקים", בשם המורה על הנהגת מידת הדין ולא "בית הויה" המורה על מדת הרחמים. כיון שאמרו חז"ל שלכן נקרא משכן, שנתמשכן על עוונותיהם של ישראל, וכן המקדש בו כילה השי"ת חמתו על עצים ואבנים, תחת ישראל. לכן קראו יעקב "בית אלוקים", במידת הדין, כיון שצפה ברוח קודשו שעתידיים בנוי לחטוא וביקש שתפגע מידת הדין בבית עצמו ולא בהם. לכן נקרא המקדש "נְאוֹת יַעֲקֹב", שהרי יעקב נאות והסכים לפגיעת מידת הדין בו. אולם כנסת ישראל, לרוב חיבתו ותשוקתו להשראת השכינה, מוכנה היתה לסבול ולקבל על עצמה את כל העונשים ובלבד שבית אלוקינו יישאר לפליטה, לכן היא ממאנת לקבל תנחומים מיעקב.

רב רובין צ"ל בספרו "טללי אורות מגילה איכה" בשם רבי יהונתן אייבשיץ

וַיָּרֶב כְּבֶת יְהוּדָה תְּאֵנִיָּה וְאֵנִיָּה (ב. ה)

אבלות? ואנינות? (תרגום). לכאורה אנינות קודמת לאבלות, ומדוע שינה התרגום והקדים אבלות לאנינות? אמנם ביאור הדברים הוא, שאבלות שייכת לגבי חורבן בית המקדש כלשון הכתוב: "כל המתאבלים עליה" (ישעיה טו. י), אבל אנינות אינה שייכת לחורבן, שהרי אנינות מתייחסת רק לבני אדם. לכן מבאר התרגום כי תאניה פירושו אבלות על בית המקדש. ואניה, זו אנינות, על מותם של יושבי ירושלים ברעב ובחרב.

אלשיך הקדוש

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr